

VI. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΔΥΝΑΜΗ

Δεν μπορώ να καταλάβω τι θέλει από μένα η γυναίκα μου», είπε ένας νέος άντρας στο φίλο του, καθώς έβγαιναν μαζί από τη θάλασσα μετά από πολλή ώρα κολύμπι. «Όλο μου λέει ότι πρέπει να έχω περισσότερη δύναμη, αλλά δε μου εξηγεί τι ακριβώς εννοεί και, όποτε εγώ πάω να εκφραστώ πιο δυναμικά από συνήθως, εκείνη αμέσως παραπονιέται πως είμαι άκαμπτος και αδιάλλακτος. Τι, λοιπόν, θέλει να κάνω;».

«Σπουδαία απορία και τούτη», είπε γελώντας ο άλλος άντρας. «Μπορείς εσύ να μου πεις πόσοι είναι αυτοί που ξέρουν τι ζητούν οι γυναίκες γενικά; Τι ζητούν από τη ζωή, από τον εαυτό τους, από τους άλλους; Εγώ πάντως βρίσκομαι σε μεγαλύτερη άγνοια από σένα, γιατί έχω μπερδευτεί σε σχέση με όλα όσα τις αφορούν και όχι μόνο με τη δύναμη στην οποία αναφέρθηκες».

Εκείνη τη στιγμή εμφανίστηκε ένας άλλος άντρας, που κρατούσε στα χέρια του ένα κοριτσάκι και μπαίνοντας στη θάλασσα, διασταυρώθηκε μαζί τους, ενώ εκείνοι έβγαιναν. Το παιδί ήταν χωμένο στην αγκαλιά του πατέρα του και απολάμβανε την προστασία που του έδινε το δυνατό του σώμα. Οι δύο φίλοι κάθισαν στην αμμουδιά και τους κοίταζαν. «Να η απάντηση που γύρευες», είπε ο φίλος του σ' εκείνον που είχε θέσει την ερώτηση. «Αυτό θέλουν οι γυναίκες, να τις κουβαλάμε εμείς κι εκείνες να κουρνιάζουν στη σιγουριά της δυνατής αγκαλιάς μας».

«Έλα τώρα, τι υπερβολές είναι αυτές! Δηλαδή εννοείς ότι αν εγώ αποκτήσω ένα γερό, αθλητικό σώμα η γυναίκα μου θα είναι ικανοποιημένη; Ε, τότε, να πηγαίνω τρεις ώρες τη μέρα στο γυμναστήριο για να ησυχάσω από τις ανεξήγητες απαιτήσεις της. Αν πιστεύεις κάτι τέτοιο, πράγματι έχεις δίκιο που λες ότι είσαι πολύ μπερδεμένος σε σχέση με όσα αφορούν τις γυναίκες», είπε ο άλλος άντρας και ύστερα πρόσθεσε: «Εκτός αν αστειεύεσαι...».

«Και αστειεύομαι και όχι», απάντησε εκείνος με ύφος σοβαρό. «Έχω γνωρίσει γυναίκες, που μόλις δουν ένα γεροδεμένο αντρικό σώμα κάτι παθαίνουν, όχι μόνο επειδή τις έλκει σεξουαλικά, αλλά και επειδή, όπως τις έχω ακούσει να λένε, τους δίνει μια αίσθηση δύναμης, σταθερότητας και ασφάλειας. Πέρα όμως από αυτό, υπάρχουν γυναίκες που το μόνο που ζητούν από τους άντρες είναι να αναλαμβάνουν αυτοί όλες τις ευθύνες κι εκείνες να μην κάνουν σχεδόν τίποτα για θέματα οικογενειακά, οικονομικά και ό,τι άλλο προκύπτει. Θέλουν με λίγα λόγια να είναι άβουλες και αδρανείς και μόνο οι άντρες να είναι δυνατοί».

«Πάλι υπερβολικός είσαι», είπε αυτός που είχε αρχίσει τη συζήτηση. «Εγώ προσωπικά γνωρίζω πολλές γυναίκες που φέρονται εντελώς αντίθετα από την

περιγραφή που έκανες, ενώ γνωρίζω άντρες που η συμπεριφορά τους έχει όλα τα γνωρίσματα που είπες ότι χαρακτηρίζουν το γυναικείο φύλο. Υπάρχουν ορισμένοι τόσο άβουλοι και αδύναμοι, που πραγματικά σου δίνουν την εντύπωση ότι το μόνο που επιθυμούν είναι να τους κουβαλά κάποιος στην αγκαλιά του, όπως το κοριτσάκι που είδαμε προηγουμένως».

«Εσύ βάλθηκες να με μπερδέψεις τελείως», απάντησε ο άλλος άντρας. «Σου είπα πριν ότι δεν ήξερα τι ζητούν οι γυναίκες, τώρα, όμως, με όσα λες δεν ξέρω πια ούτε τι ζητούν οι άντρες. Γιατί δεν έχεις άδικο, γνωρίζω κι εγώ κάποιους που θέλουν να τα βρίσκουν όλα έτοιμα. Τελικά, τι θέλουμε όλοι από τούτη τη ζωή και τι άραγε θέλει αυτή από εμάς; Κι εκείνοι οι δυνατοί, οι τολμηροί, που δε το βάζουν κάτω μπροστά στις δυσκολίες, που μάχονται την ανέχεια, τον πόνο, τη δυστυχία, έχουν άραγε πετύχει αυτό που ζητούν ή που τους ζητιέται; Πώς τα βγάζουν πέρα όταν τα πράγματα αναποδογυρίζουν, όταν χάνουν την περιουσία τους, όταν πεθαίνουν οι αγαπημένοι τους ή όταν οι ίδιοι γερνούν και αρρωσταίνουν; Εξακολουθούν να είναι δυνατοί ή η αποτυχία και οι φυσιολογικές φθορές του χρόνου τους κάνουν πιο αδύναμους και από όσους δεν έχουν ποτέ εκφράσει δύναμη;».

Η συζήτηση συνεχίστηκε για αρκετή ώρα με πολλές απορίες και προβληματισμούς για το τι σημαίνει δύναμη. Οι φίλοι προσπάθησαν να την ερμηνεύσουν σαν την προσπάθεια για επιτυχία, σαν την αντοχή στην αποτυχία ή σαν μια ψύχραιμη στάση προς κάθε γεγονός και κατάσταση. Συμφωνούσαν, διαφωνούσαν και συνεχώς νέες απορίες ανέτρεπαν ένα συμπέρασμα στο οποίο είχαν για λίγο καταλήξει. Όλες αυτές οι διαδικασίες είχαν αρχίσει να τους κουράζουν, όταν έγινε κάτι που τράβηξε την προσοχή τους και διέκοψε την κουβέντα τους. Ο πατέρας και η κορούλα του, που είχαν εμφανιστεί στην αρχή της συζήτησης τους, έβγαιναν από τη θάλασσα παίζοντας και γελώντας. Η εικόνα ήταν τώρα τελείως διαφορετική από την προηγούμενη. Ο άντρας περπατούσε στα τέσσερα, μιμούμενος ένα ζώο, και το κοριτσάκι προπορευόταν οδηγώντας τον πού να πάει. Κάθε τόσο γύριζε, τον κοίταζε και, αν εκείνος λοξοδρομούσε, τον έπιανε από τη μύτη και του έλεγε: «Από εδώ να έρθεις, μπαμπά, από εδώ σου είπα».

Οι δύο φίλοι κοιτάχτηκαν με νόημα και αυτός που είχε αναρωτηθεί τι του ζητούσε η γυναίκα του, είπε: «Μήπως το μόνο που θέλουν οι γυναίκες είναι να μας τραβάνε από τη μύτη;». «Και αυτό θέλουν, αλλά και αυτό που λέγαμε πριν, δηλαδή να τις κουβαλάμε εμείς στην αγκαλιά μας», απάντησε ο άλλος άντρας. «Καλά σου είπα ότι εγώ δεν ξέρω ούτε τι μας ζητούν πραγματικά ούτε τι είναι αυτό που ονομάζουμε δύναμη. Ουφ, βαρέθηκα πια. Δεν πάμε να πιούμε καμιά μπυρίτσα να ξεσκάσουμε λίγο; Ίσως καταλάβουμε κάτι αύριο ή μεθαύριο ή κάποτε μετά από χρόνια». Σηκώθηκαν οι δύο άντρες και πήγαν στο καφενείο της παραλίας για να διώξουν από το μυαλό τους τις

σκέψεις που τους είχαν βασανίσει, αγνοώντας αν και πότε αυτές θα επανέρχονταν και θα τους εξανάγκαζαν να ασχοληθούν πάλι μαζί τους.

Συλλαμβάνει ο άνθρωπος την ιδέα ότι πρέπει να είναι δυνατός, συνήθως μετά από κάποιο ερέθισμα που λαμβάνει, κι αρχίζει να προβληματίζεται. Εκφράζει, για παράδειγμα, η γυναίκα στον άντρα της την ανάγκη να στηριχθεί επάνω του και το παιδί ζητά από τον πατέρα ή τη μητέρα του την ίδια κάλυψη. Άλλοτε πάλι παρουσιάζεται απρόοπτα ένα έντονο πρόβλημα, που κι αυτό απαιτεί δύναμη για ν' αντιμετωπισθεί. Κι ο άνθρωπος ξαφνιάζεται, τρομάζει και δεν κάνει τίποτα για να καλύψει την ανάγκη ή, αντίθετα, περνά άμεσα σε δράση για να τα καταφέρει. Πετυχαίνει, αποτυγχάνει, η πίστη του στον εαυτό του μεγαλώνει ή μειώνεται και τα ερωτήματα για το ποιος είναι και τι καλείται να κάνει εντείνονται μετά από κάθε άνοδο και πτώση. Και το πιο βασανιστικό από όλα είναι το ερώτημα γιατί δε σταθεροποιείται στη θέση της δύναμης, αφού έχει καταφέρει αρκετές φορές να την εκφράσει. Δεν καταλαβαίνει τι του συμβαίνει και από δυνατός γίνεται τόσο αδύναμος, ώστε, ακόμα και όταν δρα, στην πραγματικότητα δεν ακολουθεί τη δική του θέληση αλλά ενός άλλου, που τον έχει κάνει υποχείριο του.

Είναι η άγνοια για τον εαυτό μας που μας κάνει να χάνουμε τη θέση της δύναμης και της αυτοπεποίθησης, έτσι μας λένε οι Δάσκαλοι. Όσο για τη σημασία της δύναμης, αυτή μας τη διδάσκουν και με το λόγο τους και με τις πράξεις τους. Άνθρωποι που έχουν μαθητεύσει κοντά τους περιγράφουν τη θέση τους σαν κάτι ακλόνητο, που δεν επηρεάζεται από τίποτα. Ενώ συμμετέχουν ενεργά στη ζωή και ενδιαφέρονται για όλους και όλα και ενώ φέρονται κι αυτοί σαν παιδιά που έχουν ακόμα πολλά να μάθουν, εντούτοις ποτέ δε χάνουν τη σταθερή θέση της δύναμης. Και όταν οι μαθητές τους τους ρωτούν ποιο είναι το μυστικό της σταθερότητας τους, εκείνοι δίνουν μία μόνο απάντηση. Λένε ότι ένας Δάσκαλος γνωρίζει πως ό,τι έχει και ό,τι είναι δεν του ανήκει, αλλά ανήκει στον Θεό που του το έχει δώσει για να ζει και να υπάρχει σαν μέρος της δικής Του Ύπαρξης. Καθώς δεν ιδιοποιείται τη δύναμη που του δίνεται, αυτή δε συσσωρεύεται στο μικρό ανθρώπινο εαυτό του και δεν του δημιουργεί τα προβλήματα των κατακρατήσεων, τις συνεχείς ανόδους και πτώσεις από τη δύναμη στην αδυναμία. Οι τρόποι με τους οποίους μια τέτοια σταθερότητα αποκτιέται δίνονται σταδιακά και με συγκεκριμένες οδηγίες από τους Δασκάλους, ανάλογα με την ανταποκριτικότητα του κάθε ατόμου να πραγματώσει όσα διδάσκεται. Εκτός από τις οδηγίες αυτές η ακτινοβολία του πνεύματος τους μεταφέρει στην ανθρωπότητα, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, τις γνώσεις, την αγάπη και τη δύναμη τους. Αυτές συλλαμβάνονται σαν ιδέες από το νου των ανθρώπων, οι οποίοι λόγω άγνοιας κάνουν διάφορα λάθη, μέχρι να κατανοήσουν το νόημα τους και να τις εφαρμόσουν στη ζωή τους.

Μία από τις έννοιες που συχνά παρερμηνεύονται είναι η έννοια της ανόδου του πνεύματος, της υπέρβασης πέρα από τις συναισθηματικοποιητικές καταστάσεις. Η άνοδος χρωματίζεται από τις συναισθηματικές εμπειρίες που ο καθένας έχει βιώσει και, αντί να γίνεται η ακλόνητη θέση που εκφράζουν οι Δάσκαλοι, γίνεται έξαρση, ενθουσιασμός, χαρά, δηλαδή συναισθήματα ασταθή, που εξαρτώνται από εξωτερικές συνθήκες και τα οποία διαφοροποιούνται όταν αυτές αλλάζουν. Χαίρεται, για παράδειγμα, ένας άνθρωπος όταν έχει μία επιτυχία, ενθουσιάζεται, μαγεύεται και αισθάνεται σαν να πετάει ή να βρίσκεται σε μια υψηλή κορφή, όπως συνήθως λέγεται μια τέτοια ψυχολογική κατάσταση.

Δεν είναι λάθος η χαρά, λάθος είναι ότι ο άνθρωπος την επιτυχία τη βλέπει μόνο σαν προσωπικό του κατόρθωμα και δεν την αναγνωρίζει σαν αποτέλεσμα της δύναμης που λαμβάνει από τον Θεό για να κάνει το ανθρώπινο έργο του. Λάθος του, επίσης, είναι ότι ξεχνά πως η ζωή δεν έχει μόνο επιτυχίες, αλλά έχει και αποτυχίες, γι' αυτό και όταν αυτές έρθουν η θεωρούμενη άνοδος χάνεται και γίνεται απότομη πτώση, απογοήτευση, άγχος, απελπισία. Η δύναμη εξαφανίζεται, τη θέση της παίρνει η αδυναμία και ο αποτυχημένος πλέον άνθρωπος πρέπει να ξαναρχίσει την κοπιαστική πορεία για μια νέα επιτυχία. Αυτό, φυσικά, θα το κάνει, μόνο αν δεν υποκύψει στη θλίψη του, χωρίς μια τέτοια προσπάθεια να σημαίνει ότι μετά από μια καινούργια άνοδο δε θα ακολουθήσει και μια επόμενη πτώση. Τα σκαμπανευάσματα αυτά παύουν να υπάρχουν, όταν κάποιος κατανοήσει πως, όσο ιδιοποιείται τα θεωρούμενα θετικά αγνοώντας τα αρνητικά, αυτά θα εξακολουθούν να τον ενοχλούν απαιτώντας του να ασχοληθεί μαζί τους και πως αν δεν το κάνει, τότε θα κατακλύζεται από δυσάρεστα συναισθήματα, όπως κατακλύζεται και από τα ευχάριστα και, επομένως, δε θα βρίσκεται στην ποθούμενη σταθερή θέση, που λανθασμένα πίστευε ότι είχε κατακτήσει.

Στη συζήτηση που έκαναν οι δύο φίλοι αποκαλύφθηκαν ορισμένα από τα λάθη που κάνει ο άνθρωπος στην προσπάθεια του να εκφράσει τη δύναμη του. Το πρώτο από αυτά φάνηκε με την αντίδραση που έλεγε ο άντρας ότι είχε η γυναίκα του όταν τον αποκαλούσε άκαμπτο και αδιάλλακτο. Αντιδρούσε στον τρόπο του, γιατί αυτός απείχε πολύ από την πραγματική δύναμη, που ξέρει να χειρίζεται τις καταστάσεις και να δίνει στον άλλο αυτό που πραγματικά χρειάζεται.

Η ακαμψία είναι παρερμηνεία της σταθερότητας, η οποία, όταν κάποιος την έχει κατακτήσει, ενώ παραμένει ακλόνητος εσωτερικά, δεν τον εμποδίζει να ελίσσεται εξωτερικά, ώστε να μην εντείνει τις αντιστάσεις του άλλου, αλλά αντίθετα να τις μειώνει και να τον κάνει όλο και πιο δεκτικό στη δική του καθαρή θέση. Όσο για τη διαλλακτικότητα, που πολλοί την αποφεύγουν και αντ' αυτής υιοθετούν την αδιαλλαξία από φόβο μήπως αρχίσουν τους συμβιβασμούς και τις υποχωρήσεις, αυτή δεν έχει καμία σχέση με τέτοιους φόβους. Διαλλακτικότητα είναι η ουσιαστική επικοινωνία, που

δεν υπόκειται σε συναισθηματικές ανασφάλειες, γιατί στηρίζεται στο ενδιαφέρον για τον άλλο άνθρωπο και στη γνώση των αναγκών του, που μόνο με αγάπη μπορούν να καλυφθούν. Η λειτουργία του άκαμπτου και αδιάλλακτου ανθρώπου είναι και αυτή συναισθηματική και δεν μπορεί να ικανοποιήσει την επιθυμία εκείνου που ζητά να στηριχτεί σε μια δύναμη πέρα από συναισθηματικά σκαμπανεβάσματα.

Την καθαρή θέση, την πνευματική δύναμη που δεν επηρεάζεται από συναισθήματα, την έχουν κατακτήσει οι Δάσκαλοι και, καθώς είναι γνώστες όλων των συναισθηματικών λειτουργιών, μπορούν να δίνουν στον καθένα τα στοιχεία εκείνα των γνώσεων που θα τον βοηθήσουν ουσιαστικά. Η απαίτηση ενός ανθρώπου να λάβει από κάποιον τη δύναμη που ο ίδιος ακόμα δεν έχει βιώσει μπορεί να οφείλεται σε δύο αντίθετες μεταξύ τους επιθυμίες. Η μία είναι η ανάγκη του να στηριχθεί προσωρινά κάπου, γιατί θέλει να μάθει τελικά να στέκεται στα δικά του πόδια, και η άλλη είναι η πρόθεση του να θέλει να χρησιμοποιεί μόνιμα τον άλλο σαν στήριγμα, γιατί αρνείται να αναλάβει την ευθύνη του εαυτού του. Αν αυτός ο κάποιος από τον οποίο ζητά βοήθεια δεν είναι Δάσκαλος, τότε η απαίτηση του μπορεί να δημιουργήσει και σ' εκείνον δύο επίσης διαφορετικές αντιδράσεις. Η μία είναι να εκλάβει την απαίτηση σαν μια πρόκληση για να αρχίσει να ξεπερνά και ο ίδιος τις δικές του συναισθηματικές καταστάσεις και η άλλη είναι να φοβηθεί ή να αρνηθεί να αναλάβει μια τέτοια ευθύνη, υποκύπτοντας έτσι ακόμα περισσότερο στις καταστάσεις αυτές. Τέτοιου είδους δυσκολίες τότε μόνο παύουν να υπάρχουν, όταν ο άνθρωπος αναγνωρίσει ότι μοναδική πραγματική του ευθύνη είναι να πιστέψει στην οντότητα μέσα του και εμπιστευθεί τη θεία φύση της για τη διεκπεραίωση κάθε έργου του.

Στη σκηνή που παίχτηκε στην παραλία από τον πατέρα και τη μικρή του κόρη οι δύο φίλοι είδαν μόνο τις αρνητικές συνέπειες που μπορεί να υποστεί όποιος στηρίζει έναν άλλο. Όταν το κοριτσάκι τραβούσε τον πατέρα του από τη μύτη, σκέφτηκαν ότι τον είχε κάνει σκυλάκι του, αφού προηγουμένως άντλησε από εκείνον ό,τι χρειαζόταν για να δυναμώσει. Η σκέψη τους συνδεόταν με τους δικούς τους φόβους, ότι, αν στηρίζουν κάποιον, πιθανόν αυτός να τους εκμεταλλευτεί και να τους κάνει υποχείριο του. Δεν είδαν καθόλου την άλλη πλευρά του παιχνιδιού, ότι δηλαδή αυτό αποτελούσε μέρος της προσφοράς του πατέρα προς το παιδί του, που, όταν έπαψε να φοβάται, είχε ανάγκη να χαρεί την αφοβία του παίζοντας το ρόλο του δυνατού.

Όσο έχουμε τέτοιους φόβους ή και θυμό στη σκέψη ότι θα γίνουμε αντικείμενο εκμετάλλευσης των άλλων, είναι αδύνατο να εκφράσουμε μια σωστή και δυναμική στάση για να τους βοηθήσουμε. Υποκύπτουμε και πάλι στα συναισθήματα μας και δεν περνάμε στην αγάπη, που δε βάζει όρους και όρια όταν αναλαμβάνει να υπηρετήσει εκείνον που έχει ανάγκη. Και, φυσικά, η προσφορά μας είναι ελλιπής και δε φέρνει το

αναμενόμενο αποτέλεσμα, αφού αναστέλλεται από σκέψεις δυσάρεστες, από αμφιβολίες και από την αίσθηση ότι είμαστε αδικημένοι.

Παραδείγματα ανιδιοτελούς και άνευ όρων προσφοράς μάς έχουν δώσει πολλοί άγιοι, οι βιογράφοι των οποίων περιγράφουν ποια ήταν η στάση τους προς τους πάσχοντες και τους δυστυχισμένους. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι ο βίος του Αγίου Χριστόφορου, που το όνομα του ήταν αρχικά Φόρος, δηλαδή αυτός που φέρει κάτι, και που το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του ήταν ένα υγιές και πολύ γεροδεμένο σώμα. Από νεαρή ηλικία ήθελε να υπηρετήσει έναν ισχυρό βασιλιά και όταν πληροφορήθηκε από έναν Ερημίτη για το Χριστό, τη ζωή Του, το έργο Του και την Ανάσταση Του, κατάλαβε ότι σ' Αυτόν ήθελε να προσφέρει τις υπηρεσίες του. Το μόνο χάρισμα όμως που είχε ήταν το δυνατό του σώμα και δεν ήξερε πώς αυτό θα ευχαριστούσε τον Κύριο. Ο Ερημίτης του είπε τότε ότι υπηρετώντας τους ανθρώπους υπηρετεί το Χριστό και τον συμβούλεψε να χρησιμοποιήσει τη δύναμη του για να σηκώνει ανθρώπους και να τους περνά από τη μία όχθη ενός ορμητικού ποταμού στην απέναντι. Ο άγιος υπάκουσε αμέσως το Γέροντα και άρχισε να εργάζεται καθημερινά όπως τον είχε συμβουλέψει, κάνοντας το σκληρό αυτό έργο για την αγάπη του Χριστού. Μια θυελλώδη νύχτα ένα παιδάκι χτύπησε την πόρτα της καλύβας του και του ζήτησε να το περάσει απέναντι, λέγοντας ότι ήταν μεγάλη ανάγκη. Εκείνος, παρόλο που η καταιγίδα ήταν πολύ δυνατή, δέχτηκε να το βοηθήσει, γιατί ποτέ δεν αρνιόταν να υπηρετήσει τους άλλους. Όταν η επικίνδυνη διάβαση τελείωσε, το παιδάκι τού αποκάλυψε ότι ήταν το Άγιον Παιδίον, ο Ιησούς Χριστός. Τον ευλόγησε, του είπε ότι το όνομα του θα είναι από τη στιγμή εκείνη Χριστόφορος και ύστερα εξαφανίστηκε. Ο άγιος ένιωσε απέραντη ευγνωμοσύνη για τη Θεία Παρουσία και συνέχισε να κάνει το ίδιο έργο ως το τέλος της ζωής του.

Πολλές ακόμα λεπτομέρειες δίνονται για το γιο του Αγίου Χριστόφορου, εκείνο όμως που κυρίως επισημαίνεται είναι η αφοσίωση του στο Χριστό και το γεγονός ότι η υπηρεσία του προς τους ανθρώπους ξεκινούσε από την αγάπη του γι' Αυτόν. Το ενδιαφέρον του για τους άλλους τον έκανε να βιώνει την Αγάπη του Κυρίου, δίνοντας του μια βαθιά ψυχική πληρότητα και τη δύναμη να συνεχίζει το έργο του. Αγνοούσε την κούραση και τους κινδύνους, γιατί πρωταρχικό του μέλημα ήταν η βοήθεια που μπορούσε να προσφέρει σε όσους είχαν ανάγκη. Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε το ψυχικό εύρος του αγίου, αυτό όμως που αποδεικνύεται από τις πράξεις του είναι ότι δεν παρασυρόταν από φόβους, θυμό και σκέψεις ότι οι άλλοι τον εκμεταλλεύονται. Όλα αυτά είχαν εξαφανισθεί μέσα στη δύναμη της αγάπης, η οποία γινόταν έργο προσφοράς χωρίς αναστολές και αντιστάσεις. Έκανε για όλους τους ανθρώπους αυτό που είχε κάνει ο πατέρας για την κόρη του, σήκωνε το φορτίο τους για να τους βοηθήσει να μουν στο νερό που τους φόβιζε και να διασχίσουν το δύσβατο ποταμό.

Αν εμβαθύνουμε στο έργο που έκανε ο Άγιος Χριστόφορος, θα δούμε ότι αυτό είχε και μία άλλη διάσταση πέρα από τη συγκεκριμένη πράξη. Καθώς σήκωνε τους ανθρώπους με το δυνατό του σώμα, τους έκανε και μία άλλη αόρατη προσφορά, τους μεταβίβαζε ταυτόχρονα και την ψυχική του δύναμη. Αυτή θα τους βοηθούσε, αν και οι ίδιοι το ήθελαν, να ξεπεράσουν τα εμπόδια που, όπως όλοι οι άνθρωποι, συναντούσαν στην πορεία που η δική τους ψυχή είχε την έφεση να ακολουθήσει. Όλα όσα ο άγιος τους έδινε τα αντλούσε από την πίστη του στην Αγάπη του Χριστού, γι' αυτό και δε σταματούσε μπροστά σε καμιά δυσκολία.

Οι άνθρωποι που αναλαμβάνουν να στηρίζουν κάποιον δεν μπορούν να έχουν την αντοχή των αγίων, των σοφών, των Δασκάλων, εκτός αν αναφέρονται στη μία και μοναδική δύναμη που παραμένει ανεξάντλητη, στη Δύναμη του Θεού. Πιθανόν να βοηθήσουν κάποιους ως ένα επίπεδο, όπως έκανε και ο πατέρας κρατώντας την κόρη του στην αγκαλιά του, δεν είναι όμως σίγουρο ότι θα αντέξουν να κάνουν το ίδιο όταν βρεθούν αντιμέτωποι με πολύ πιο δύσκολα προβλήματα. Αν δεν έχουν οι ίδιοι ξεπεράσει όσα βασανίζουν τους άλλους, το πιθανότερο είναι ότι δε θα μπορέσουν να τους στηρίξουν. Αποτέλεσμα μιας τέτοιας δυσκολίας τους είναι συχνά η αναβλητικότητα της αντιμετώπισης του προβλήματος, που ηθελημένα το αγνοούν, αναζητώντας τη λήθη σε μια πρόσκαιρη ευχαρίστηση, όπως είναι ένα ποτήρι «μυυρίτσα». Αν ούτε αυτή τους ανακουφίσει, δεν αποκλείεται να βουλιάξουν στις αδυναμίες τους ή να κάνουν τη δύναμη τους καταστροφική, να την κάνουν θυμό, μίσος, εκδικητικότητα.

«Τι σημαίνει δύναμη;» αναρωτιόνταν οι δύο φίλοι. Και οι απαντήσεις που οι ίδιοι έδιναν στο ερώτημα τους, αν και ήταν πολλές, δεν τους ικανοποιούσαν. Αναφέρθηκαν στην ακαμψία και την αδιαλλαξία, στην απόφαση να σηκώσουν το φορτίο του άλλου, αφήνοντας τον στην αδυναμία του, καθώς και στον κίνδυνο να υποκύψουν στη θέληση του. Μίλησαν για προσπάθεια, για αντοχή και για ψυχραιμία, αλλά δε θυμήθηκαν καθόλου την αγάπη. Το λάθος τους, κοινό στους περισσότερους ανθρώπους, ήταν πως δεν έκαναν τη διασταύρωση της δύναμης με την αγάπη, γι' αυτό και όλα όσα σκέπτονταν τους φαίνονταν ασαφή και περίπλοκα. Όταν η αγάπη λείπει, η ακλόνητη θέση γίνεται ακαμψία ή αδιαλλαξία και η προσφορά στον άλλον περιορίζεται σε μια επιφανειακή βοήθεια, αφού κατά βάθος τον αφήνει στην αδυναμία ή μπορεί να τον κάνει και εκμεταλλευτή. Όσο για την προσπάθεια, την αντοχή και την ψυχραιμία, έχουν κι αυτές τα όρια τους, αν δε συνοδεύονται από το αναζωογονητικό και λυτρωτικό ρεύμα της αγάπης.

Καθώς η έννοια «αγαπώ» έχει πολύ περιορισθεί και έχει συνδεθεί συνειρμικά με διαφόρων ειδών προσκολλησεις και εξαρτήσεις ή με αυταρχική συμπεριφορά που υποτίθεται ότι βοηθά τον άλλον, είναι δύσκολο να τη δούμε σαν δύναμη. Η πραγματική

όμως δύναμη είναι πάντα διασταυρωμένη με την αγάπη και έτσι είναι εύκολο να εκδηλωθεί με πολλούς τρόπους. Μπορεί να γίνει τρυφερότητα αλλά και αυστηρότητα, παιχνίδι αλλά και εργασία, διαλλακτικότητα αλλά και απολυτότητα. Και γίνεται όλα αυτά, γιατί δεν αποβλέπει σε κανένα προσωπικό όφελος, αλλά έχει σαν μοναδικό σκοπό της να βοηθήσει τον άλλο, δίνοντας του ό,τι εκείνος χρειάζεται κάθε φορά. Ανάλογα με την ανάγκη που ένας άνθρωπος έχει και το πεδίο συνείδησης στο οποίο βρίσκεται, η δύναμη «ενδύεται» μια άλλη μορφή, δείχνοντας του έτσι την όψη της εκείνη που είναι έτοιμος να δεχτεί και να ακολουθήσει.

Αν ρωτούσαμε έναν Δάσκαλο πώς μπορούμε να πορευθούμε για να κατακτήσουμε κάποτε το συνειδησιακό αυτό επίπεδο, η απάντηση του θα ήταν κατά βάθος όμοια με τη συμβουλή που έδωσε ο Ερημίτης στον Άγιο Χριστόφορο, παρόλο που θα ήταν προσαρμοσμένη στις δικές μας ανθρώπινες δυνατότητες. Θα μας έλεγε να κάνουμε χωρίς αντίσταση το έργο που κάθε φορά η ζωή απαιτεί από εμάς, αναγνωρίζοντας πάντα πως αυτό πραγματώνεται με τη δύναμη και την αγάπη που ο Θεός μας δίνει για να το πραγματώσουμε. Όταν έχουμε αυτή τη στάση, τότε η έννοια της δύναμης θα απλοποιείται στο νου μας, καθώς αυτή θα αναφέρεται στον Θεό και όχι στις δικές μας πολύπλοκες συναισθηματικές αντιδράσεις. Οι άνοδοι και οι πτώσεις από τη δύναμη στην αδυναμία θα μειώνονται σταδιακά και η σταθερότητα στην ακλόνητη θέση θα γίνεται ένας όλο και πιο κοντινός μας στόχος. Ένας στόχος λυτρωτικός και για μας και για όσους θα λαμβάνουν τα θετικά αποτελέσματα των δικών μας λειτουργιών, των πράξεων της αγάπης, της δύναμης και της ένωσης μαζί τους.